

XXVII. ročník mezinárodní odborné konference

Teoretické a praktické aspekty veřejných financí

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

14. dubna 2023

Výbor konference

Lucie Sedmihradská, Prague School of Economics and Business, head of the committee

Monika Sedláková, Prague School of Economics and Business, committee secretary

Radim Boháč, Charles University, Prague

Robert Jahoda, Masaryk University, Brno

Beáta Mikušová Meričková, Matej Bel University, Banská Bystrica, Slovakia

Juraj Nemeč, Masaryk University, Brno

Jan Pavel, Prague School of Economics and Business

Veronika Solilová, Mendel University, Brno

Jana Tepperová, Prague School of Economics and Business

Alena Vančurová, Prague School of Economics and Business

Leoš Vítek, Prague School of Economics and Business

Jaroslav Vostatek, University of Finance and Administration, Prague

Pořadatel

**Katedra veřejných finance
Fakulta financí a účetnictví
Vysoká škola ekonomická
v Praze**

Nám. W. Churchilla 4

130 67 Praha 3

<http://kvf.vse.cz>

Internetové stránky konference

<https://kvf.vse.cz/tapapf/past-sessions/>

Obsah - Abstrakty

<i>Jakub Daněk</i>	7
Vztah mezi přesunem obyvatelstva a investicemi do vzdělávání v regionech České republiky	7
<i>Martin Dlouhý</i>	8
Vybrané metody mezinárodního srovnání zdravotnických systémů	8
<i>Jakub Fischer</i>	10
<i>Petr Mazouch</i>	10
Podfinancování vysokého školství v ČR	10
<i>František Francírek</i>	11
"Ekonomie" závěrečných prací	11
<i>Josef Gotvald</i>	12
Vliv emisí a makroekonomických veličin na příjmy environmentálních daní	12
<i>Iva Hasíková</i>	13
Factors of Tax evasion in European Union: Cross-country analysis	13
<i>Pavel Havlík</i>	15
Jak se změnila efektivnost ve zdravotnictví v zemích OECD (2005 až 2019)?	15
<i>Milan Jílek</i>	16
Fiscal Decentralization – Recent Trends in European Countries	16
<i>Tereza Jiřková</i>	17
Daňová gramotnost studentů vysokých škol v ČR	17
<i>Kateřina Jasková</i>	18
<i>Savina Finardi</i>	18
<i>Markéta Arltová</i>	18
Příčiny daňových úniků	18
<i>Daniel Kolek</i>	19
Redistribuční účinky daňového systému	19
<i>Jana Kubicová</i>	20
Possibilities of using network analysis in teaching international taxation	20
<i>Soňa Kukučková</i>	21
Classroom games explaining the voluntary contribution mechanism in Public Finance using smartphones ...	21
<i>Marek Litzman</i>	22
<i>Aleš Franc</i>	22
<i>Soňa Kukučková</i>	22
Investments in road infrastructure as a tool to reduce unemployment in regions	22
<i>Alin-Flavius Marta</i>	23
<i>Mihail Ionuț Drăgoi</i>	23
Some considerations regarding the specifics of prevention and investigation of tax evasion in online commerce	23
<i>Jan Mašát</i>	25
Effective setup of Moodle for modern teaching in universities	25
<i>Jan Mertl</i>	26
Czech fiscal space for health.....	26

<i>Nikoleta Jakuš Muthová</i>	28
<i>Beáta Mikušová Meričková</i>	28
Contracting out public services from a behavioural economics viewpoint	28
<i>Petimat Muzaeva</i>	29
Možnosti využití EUROMODu ve výzkumu	29
<i>Jan Pokorný</i>	30
<i>Marie Černá</i>	30
Effects of digitization in the area of taxes.....	30
<i>Petr Procházka</i>	31
Sustainable tax in the impact economy: Whereabouts are we?	31
<i>Martin Rabušic</i>	32
Představení BEPS 2.0. pilíře II.	32
<i>Lucie Sedmíhradská</i>	33
Regulace zadlužení územních samospráv v ČR	33
<i>Pavel Semerád</i>	34
<i>Vladimír Rogalewicz</i>	34
<i>Miroslav Barták</i>	34
Proposal for a more efficient and fairer way of redistributing shared taxes in the Czech Republic.....	34
<i>Irena Szarowská</i>	36
Fiscal sustainability and compliance of the Bucharest Nine countries	36
<i>Marek Szczepański</i>	37
Designing the Pay-Out Phase of Pension Systems with the Use of Behavioral Incentives and Financial Instruments.....	37
<i>Jaroslav Vostatek</i>	38
Nerovnováha českého důchodového systému	38
<i>Hana Zídková</i>	40
<i>Markéta Arltová</i>	40
<i>Tomáš Vrána</i>	40
The impact of digitalisation on VAT evasion.....	40

Abstrakty

Jakub Daněk

Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, obor:

Matematické a statistické metody v ekonomii

E-mail: Jakub.Danek@econ.muni.cz

Vztah mezi přesunem obyvatelstva a investicemi do vzdělávání v regionech České republiky

Článek se zabývá srovnáním přesouvání obyvatelstva a investic do dvou oblastí vzdělávání v České republice. Analýza je prováděna na úrovni správních oblastí obcí s rozšířenou působností. Cílem práce je identifikovat regiony, kde změny investic do oblastí předškolního a základního vzdělávání neodpovídají změně počtu obyvatel. Metodou je sledování poměrů mezi tempem růstu kapitálových výdajů z obecních rozpočtů a tempem růstu počtu obyvatel. Výsledky této práce mohou být nápomocny například při plánování alokace investic do vzdělávání v jednotlivých regionech.

Klíčová slova: Kapitálové výdaje; Počet obyvatel; Tempo růstu;

Předškolní vzdělávání; Základní vzdělávání

JEL klasifikace: H52, R23, R53

Martin Dlouhý

Vysoká škola ekonomická v Praze

nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov

E-mail: dlouhy@vse.cz

Vybrané metody mezinárodního srovnání zdravotnických systémů

Rostoucí podíl zdravotních výdajů na HDP a stárnutí populace nutí vlády hledat cesty ke zvýšení efektivnosti zdravotnictví při zachování kvality a dostupnosti zdravotní péče. Mezinárodní srovnání je hojně využívaný nástroj, který vychází z předpokladu, že mezinárodní zkušenosti jsou do určité míry přenositelné z jedné země do druhé. Mezinárodním srovnáním zdravotnických systémů se zabývají WHO, OECD, EU a další instituce a autoři. Cílem příspěvku je kritické posouzení vybraných metod mezinárodního srovnání zdravotnických systémů.

Za první obsáhlejší pokus o hodnocení výkonnosti zdravotnictví je považována Zpráva o světovém zdraví 2000 (World Health Report 2000), která hodnotí zdravotnictví všech zemí světa. Podle Zprávy lze identifikovat pět základních cílů zdravotnictví: úroveň zdraví a rozložení zdraví ve společnosti, úroveň vstřícnosti zdravotnictví (responsiveness) a rozložení vstřícnosti ve společnosti, a spravedlnost ve financování zdravotnictví. Pojem vstřícnosti byl zcela nový a bylo nutné ho odborné veřejnosti představit.

Společnost Health Consumer Powerhouse publikovala Euro Health Consumer Index, který analyzuje zdravotnictví evropských zemí z pohledu pacienta. Díky tomu, že jde již o opakovaný, dlouhodobý výzkum, který obsahuje mnoho zemí, které jsou popsány souborem mnoha ukazatelů, lze považovat výsledky za velmi vypovídající. Poslední vydání indexu je z roku 2018.

Dotazníkové šetření Special Eurobarometer “Bezpečnost pacientů a kvalita péče” proběhlo ve 28 členských zemích EU v roce 2013. Celkem proběhlo 27 919 rozhovorů s evropskými respondenty z různých sociálních a demografických skupin v jejich rodné řeči. Jde tedy o subjektivní názory na několik vybraných otázek, nikoliv o komplexní hodnocení zdravotnictví.

Poměrně komplexní hodnocení na národní úrovni obsahuje zpráva o výkonnosti belgického zdravotnictví z roku 2018, která srovnává Belgie s průměrem EU15. Tato zpráva by mohla být určitým vzorem pro ČR.

Firma Bloomberg vytvořila žebříček 57 zemí podle neřesti, která je měřena spotřebou alkoholu, spotřebou cigaret, užíváním drog a hraním hazardu. Tyto čtyři lidské neřesti jsou také významné determinanty veřejného zdraví. V indexu neřesti (decadency index) mají všechny čtyři oblasti neřesti stejnou váhu. Výsledky jsou katastrofické pro ČR, která je na tom nejhůře.

Výzkum byl podpořen IGA VŠE, projekt F4/30/2023.

Keywords: zdravotnictví, mezinárodní srovnání, efektivnost
JEL Codes: I10

Jakub Fischer

Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky,
katedra ekonomické statistiky
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov
E-mail: fischerj@vse.cz

Petr Mazouch

tamtéž
E-mail: mazouchp@vse.cz

Podfinancování vysokého školství v ČR

Příspěvek v několika rovinách dokládá hluboké podfinancování českého vysokého školství na základě vývoje v letech 2009–2023. Poměr rozpočtu VŠ k HDP klesl z 0,68 % na 0,45 %, podíl výdajů na VŠ na kapitole MŠMT klesl z 19,8 % na 12,1 %. Zatímco výdaje státního rozpočtu vzrostly o 92 %, výdaje MŠMT o 105 % a cenová hladina o 60 %, výdaje na vysoké školství vzrostly o pouhých 25 %.

Mzdy učitelů na vysokých školách v roce 2021 zaostávají za mzdami vysokoškolsky vzdělaných osob pracujících ve mzdové sféře, tj. vysokoškolští učitelé pobírají v průměru nižší mzdy (57 578 Kč) než osoby, které v rámci vysokého školství vzdělávají (63 836 Kč); podobně zaostávají i mzdy mediánové. Mzdy učitelů na vysokých školách se výrazně liší podle dosažené kvalifikace (hodnosti) a specifická je i struktura výdělku, s vysokým podílem tzv. netarifní složky. Na konferenci představíme aktuální data za rok 2022, která v době přípravy abstraktu ještě nejsou dostupná.

V poslední části příspěvku nastíníme výzvy pro financování VŠ v dalším období. Jsou jimi výrazný nárůst počtu VŠ studentů v souvislosti s demografickým vývojem, nárůst výdajů na sociální stipendia a reforma systému vzdělávání doktorandů.

Keywords: výdělky, veřejné výdaje, vysoké školství, financování vysokých škol

JEL Codes: H75

František Francírek

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov
Katedra veřejných financí,
E-mail: info@francirek.cz

"Ekonomie" závěrečných prací

Postoj a přístup Vysoké školy ekonomické, Fakulty financí a účetnictví a Katedry veřejných financí k závěrečným pracem. Vliv pedagogického a didaktického konceptu (sylabu) bakalářského a diplomového semináře na jeho efektivní vzdělávací přínos. Využitelnost potenciálu bakalářského a diplomového semináře pro ověřitelné zvyšování kompetencí studentů závěrečnou práci připravit, zpracovat, sepsat, obhájit a využít. Vzájemný vztah obsahu a formátu bakalářského a diplomového semináře. Vzájemný soulad mezi zaměřením a obsahem obou předmětů s jejich cíli a výsledky učení, stejně jako předepsanou studijní literaturou. Vzájemný vztah mezi způsobem studia, metodami výuky, studijní zátěží a jejich způsoby a kritérii hodnocení. Zohledňování obecně platných principů ekonomie, zejména hospodárnosti a efektivity, stejně jako ekonomiky ve smyslu prosperity a produktivity, v samotném rámci vlastního procesu vzdělávání.

Key words: závěrečné práce, bakalářský seminář, diplomový seminář, využitelnost

JEL Codes: I21, A22, Y40,

Josef Gotvald

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4 130 67 Praha 3 – Žižkov
Katedra veřejných financí,
E-mail - gotj01@vse.cz

Vliv emisí a makroekonomických veličin na příjmy environmentálních daní

Příspěvek se zabývá vlivem emisí a makroekonomických veličin (HDP a čistá průměrná mzda) na příjmy environmentálních daní a také jejich současným stavem v daňových systémech členských států Evropské unie. Sílí tlak na environmentální agendu ze strany Evropské unie přináší řadu otázek, jak dosáhnout ambiciózních cílů – zavést fungující a uskutečnitelné mechanismy ochrany životního prostředí, a tím dosáhnout klimatické neutrality. Státy Evropské unie nicméně přistupují rozdílně při uvalení environmentálních daní, přesto představují vhodný statistický soubor pro zkoumání vlivu emisí na daňové příjmy, neboť všem k roku 2008 vznikla povinnost zavést ekologické daně. Analýza závislosti příjmů environmentálních daní na vlivu emisí a dalších makroekonomických veličin byla provedena na datech členských států EU za rok 2021 podle členění daní a poplatků z databáze Eurostat na základě průřezové regresní analýzy. Jako vlivné proměnné se ukázaly emise skleníkových plynů na obyvatele měřené v CO₂ ekvivalentech, průměrná čistá mzda a HDP na obyvatele. Výsledky analýzy jsou i v roce postiženém pandemií covid-19 v souladu se závěry dostupné literatury. Prostor pro další výzkum zůstává otevřen zejména v zahrnutí většího množství vysvětlujících proměnných či prověření kauzality mezi proměnnými.

Keywords: environmentální daně, emise skleníkových plynů, vícenásobná regresní analýza, klimatická neutralita, účinnost, externality

JEL Codes: D62, H23, Q51

Iva Hasíková

Mendel University in Brno
Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno
E-mail: xhasikov@mendelu.cz

Factors of Tax evasion in European Union: Cross-country analysis

Identification of factors influencing tax evasion is important for using econometric methods to quantify tax evasion and also help to better examine the sources of inefficient tax collection. The aim of paper is to identify factors of tax evasion among the selected variables using cross-country analysis. The analysis was carried out on data from EU Member States in 2018 and 2021. The choice of these two years will show whether and how these factors have changed after the corona crisis and the subsequent economic crisis. Correlation and regression analysis was used to meet the aim. Correlation analysis provides a quick look at the relationship between variables, while regression analysis can determine cause and effect. The level of tax evasion is expressed as indicator that rates level of tax evasion in a country on scale of 0 (very high) to 10 (zero). Data comes from the IMD World competitiveness survey. Tax evasion is one of the factors entering the overall ranking. The indicator is constructed to give countries with perception of lower evasion a higher ranking. The research also includes other variables that reflect economic development, tax burden and social factors. The correlation analysis examined statistically significant (5% level) coefficients over $\pm 0,5$ between the tax evasion and the remaining variables. In the regression analysis, tax evasion was used as an endogenous variable and the others as exogenous variables. The resulting regression model has a linear-logarithmic functional form, which was selected based on the adjusted coefficient of determination. Several goodness-of-fit tests were applied, multicollinearity of exogenous variables and normal distribution of residuals were verified. With data from 2018, the strongest coefficients come from the correlation between tax evasion and GDP per capita, CPI, unemployment and income tax quota. Analysis on 2021 data shows very similar results, with exception of unemployment, which shows much lower intensity. In regression model built on 2018 data, variables GDP per capita, CPI, unemployment and VAT quota are significant at 5% level. Unemployment had to be dropped from the regression model built on 2021 data because of too high p-value. Remaining variables are significant. The constant in both regression models is negative, which means that in the case of zero variables, the endogenous variable decrease. According to the chosen endogenous variable, it means increasing perception of tax evasion. Increasing CPI, GDP per capita and VAT quota will lead to a reduction in the perception of tax evasion. An increasing unemployment leads to an increase in the perception of tax evasion, this variable is not significant in the model with 2021 data. The CPI comes out significantly. Corruption refers to the abuse of public office that is

associated with the misuse of public funds. One of the sources of inefficient tax collection is taxpayers' distrust in public finance system.

Keywords: tax evasion, factors of tax evasion, tax collection, cross-country analysis

JEL Codes: H26

Pavel Havlík

Vysoká škola ekonomická v Praze

nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov

E-mail: pavel.havlik@vse.cz

Jak se změnila efektivnost ve zdravotnictví v zemích OECD (2005 až 2019)?

Cílem této studie bylo určit, zda změny a reformy, které státy zrealizovaly ve zdravotnictví, přinášejí větší efektivnost ve zdravotnických službách. Výzkum byl uskutečněn na 28 státech v letech 2005 až 2019, tedy v době, kdy státy OECD prováděly změny a reformy ve zdravotnictví. Studie používá neparametrickou metodu Data Envelopment Analysis (DEA) k analýze efektivnosti zdravotnictví. Je to jedna z nejpoužívanějších metod pro hodnocení efektivnosti produkčních jednotek. Jde o neparametrickou metodu, která pomocí technik lineárního programování identifikuje hranici produkčních možností, na které jsou umístěny pouze efektivní produkční jednotky. Studie pracuje se dvěma modely. V prvním modelu jako vstupy byly použity tyto proměnné: počet lékařů, počet nemocničních lůžek a výdaje na zdravotnictví k HDP. Jako výstupy pak střední délka života, naděje dožití ve zdraví a kojenecká úmrtnost. Ve druhém modelu byl počet lékařů nahrazen počtem zdravotnického personálu. Studie dospěla k závěru, že reformy a změny, které státy v daném vzorku prováděly v letech 2005 až 2019, přinesly mírné zlepšení efektivnosti ve zdravotnictví. Při použití konstantních výnosů z rozsahu se efektivnost zlepšila u 14 z 28 států a při použití variabilních výnosů z rozsahu se situace zlepšila u 21 z 28 států. Důvodem je pravděpodobně skutečnost, že variabilní výnosy z rozsahu přihlížejí k tomu, že při vyšší střední délce života, naději dožití ve zdraví a kojenecké přeživší je dražší a těžší tyto veličiny ještě zvýšit, než pokud jsou nižší. Rovněž lze říct, že zvýšení efektivnosti se více projevilo u modelu, kde ve vstupech nebyli pouze lékaři, ale i celý zdravotnický personál, což je pravděpodobně dáno tím, že zde státy mohou více zlepšovat efektivnost vhodnou kombinací lékařů a zdravotních sester. Zajímavé také je, že nejefektivnější zdravotnictví měly státy, jak méně ekonomicky rozvinuté, jako je Turecko, tak i velmi ekonomicky rozvinuté státy jako Jižní Korea, Lucembursko a Kanada. Můžeme tedy říct, že lze efektivně využívat zdroje ve zdravotnictví, i když jsou omezené, a to i v případě, že jde o bohatou zemi s vysokým HDP na hlavu. To také vypovídá o tom, že není možné jednoznačně určit postupy, změny a reformy, které povedou ke zvýšení efektivnosti ve zdravotnictví, protože každý stát má svoje specifika, odlišné zdravotnické systémy a procesy. Studie je podpořena projektem IGA VŠE, projekt F4/30/2023.

Keywords: Efektivnost, OECD, zdravotnictví, zdravotnické reformy

JEL Codes: I10

Milan Jílek

University of South Bohemia, Faculty of Economics

Studentská 13, 370 05 České Budějovice

Phone: 38 777 2470

E-mail: jilek@jcu.cz

Fiscal Decentralization – Recent Trends in European Countries

The paper deals with the issue of fiscal decentralization in European countries. The paper aims to determine and evaluate trends in fiscal decentralization and suggest possible causal relationships. The analysis is based on the unbalanced data panel of European countries covering the period from 1995 to 2020. The analysis focuses on revenue decentralization, including tax decentralization, expenditure decentralization, including a closer look at different expenditure categories, transfer dependency of subnational governments and vertical fiscal imbalances. The distinction is made between unitary states and federations and among different mesoregions (Central Europe, Northern Europe, Western Europe, Southern Europe and South-eastern Europe) within the European macro-region and its socioeconomic and institutional characteristics, including GDP per capita, economic growth, unemployment rates, area, population size and population density, control of corruption, government effectiveness, political stability and absence of violence/terrorism, regulatory quality and the rule of law.

Keywords: Fiscal federalism, Fiscal decentralization, Tax decentralization, Government expenditure decentralization, Vertical fiscal imbalance, European countries, European mesoregions

JEL Codes: H70, H77

Tereza Jiříková

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4 130 67 Praha 3 – Žižkov
Katedra veřejných financí,

E-mail: tereza.jirikova@vse.cz

Daňová gramotnost studentů vysokých škol v ČR

Diskuse o tom, co by mělo být obsahem vzdělávacích programů se vedou napříč společností. V poslední době je kladen důraz zejména na praktické znalosti a dovednosti. V této souvislosti je často akcentována finanční gramotnost, která je pro život ve 21. století nezbytná. Předmětem tohoto příspěvku je daňová gramotnost, která je součástí finanční gramotnosti. Hlavním cílem příspěvku je analyzovat úroveň daňové gramotnosti studentů vysokých škol v ČR a identifikovat faktory, které tuto úroveň ovlivňují. Analýza byla provedena na datech získaných z vlastního dotazníkového šetření. Z výsledků bylo zjištěno, že 35 % studentů má výbornou, 52 % studentů dobrou a 13 % nedostatečnou daňovou gramotnost. Na úroveň znalostí má statisticky významný vliv například zaměření vysoké školy, absolvování předmětu zaměřeného na daně a typ absolvované střední školy.

Keywords: daňová gramotnost, studenti vysokých škol, dotazníkové šetření, chí-kvadrát test nezávislosti

JEL Codes: A20, H20, I21.

Kateřina Josková

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4 130 67 Praha 3 – Žižkov
Katedra veřejných financí,
E-mail: katerina.joskova@vse.cz

Savina Finardi

tamtéř
E-mail: savina.finardi@vse.cz

Markéta Arltová

tamtéř
E-mail: marketa.arltova@vse.cz

Příčiny daňových úniků

Příspěvek se zabývá analýzou příčin daňových úniků v České republice. Prostřednictvím provedené rešerše odborné literatury jsme vybraly faktory, které mohou ovlivňovat daňové úniky. Velikost daňových úniků v letech 1995-2021 byla stanovena pomocí cash/depozit ratio, jenž se řadí mezi monetární metody pro odhad daňových úniků. V roce 2021 měly daňové úniky dle provedené metody podíl na HDP ve výši 3,6 %. Na základě vícerozměrné analýzy časových řad byl následně zkoumán vliv faktorů, které jsme rozdělily do 3 skupin – ekonomické, daňové a institucionální faktory. Konkrétně jsme pro analýzu využily kointegrační modely. V návaznosti na zjištěnou přítomnost multikolinearity jsme odhadly celkem pět modelů. Zjistily jsme, že pozitivní vliv na velikost daňových úniků má HDP, příjmy z daní právnických osob a z DPH, hrubé národní úspory, měnová svoboda a svoboda obchodu. Dále také inflace, nezaměstnanost, průměrná mzda a sazba daně z příjmů právnických osob. Naopak negativní vliv na daňové úniky lze nalézt u stanovených doměrků od daňové správy, výnos DPH a implementace daňových opatření, která byla zavedena v roce 2020.

Keywords: daňové úniky, cash/depozit, ratio, kointegrační modely
JEL Codes: H26

Daniel Kolek

Prague University of Economics and Business

nám. W. Churchilla 1938/4; 130 67; Praha 3

E-mail: daniel.kolek@vse.cz

Redistribuční účinky daňového systému

Pomocí redistribuce neboli přerozdělování se vlády snaží změnit distribuci příjmů nebo majetku mezi obyvateli, obvykle s implicitním nebo explicitním cílem přerozdělit směrem od bohatých k chudým. Vymezení hranice mezi bohatými a chudými i intenzity přerozdělování je převážně politickou otázkou, která sama o sobě není předmětem ekonomie. Ekonomové ovšem zkoumají nástroje a důsledky redistribuce a také faktory, které danou míru redistribuce ovlivňují. Hlavním smyslem redistribuce je zmírnit důchodové a sociální nerovnosti mezi občany opětovným rozdělováním důchodů. Podstatnou funkcí redistribuce je přesun finančních prostředků od osob s vyššími příjmy k osobám s nižšími příjmy. Nerovnost mezi domácnostmi lze snížit zejména pomocí daňového systému a sociálních transferů, kdy finanční prostředky získané zejména prostřednictvím daní vláda přerozděluje pomocí transferů. Cílem příspěvku je shrnout dosavadní poznatky a zjistit rozsah redistribuce u daňového systému.“.

Keywords: Redistribuce, Daňový systém, Giniho koeficient

JEL Codes: H20, H21, H23

Jana Kubicová

University of Economics in Bratislava

Dolnozemsklá cesta 1

852 35 Bratislava

Slovenská republika

E-mail: jana.kubicova@euba.sk

Possibilities of using network analysis in teaching international taxation

The taxation of cross-border income and capital is guided by national and contractual rules. Of the contractual instruments, these are bilateral treaties for the elimination of international double juridical taxation. By connecting pairs of bilateral treaties of all Contracting states of the world, a graph with nodes and edges can be created. The aim of the paper is to present the possibilities of using network analysis procedures and indicators in the survey of the bilateral tax treaties network. The motivation is the reduction of income tax by such an international structure that is planned as the shortest path or the shortest round trip to non-cooperative jurisdictions. From the point of view of teaching the subject of international taxation, the result of the application of network analysis would be unprecedented innovation in the teaching, cultivation of the students' abilities to draw conclusions based on empirical analysis, increase the attractiveness of learning other than by familiarizing students with the rules of taxation.

Keywords: international taxation, bilateral tax treaties, network analysis, critical path method, tax structures

JEL Codes: A23 , C45 , H26

Soňa Kukučková

Department of Finance, Faculty of Business and Economics, Mendel University in Brno

Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno

E-mail: sona.kukuckova@mendelu.cz

Classroom games explaining the voluntary contribution mechanism in Public Finance using smartphones

The voluntary contribution mechanism (VCM) is a concept which involves the provision of public goods through individual voluntary contributions. However, the mechanism is of an abstract nature and its understanding could be challenging for students. This paper describes the set of classroom smartphone-based games designed to teach students about VCM conducted in the period 2017-2023 at Mendel University in Brno. The teaching experiments included two types of games – linear public goods game (PGG) and tax evasion game. The classroom games played in small groups enabled each group acting as a community revealing the elements of competition, cooperation and social norms as factors influencing individual decision-making. Based on experience, this interactive approach to teaching public finance seems to have the potential to improve student learning outcomes. Additionally, implementation of smartphone-based games enabled to obtain empirical results of classroom games and to compare them with the results of some already published studies as a basis for future empirical research.

Keywords: voluntary contribution mechanism, classroom games, linear public game, tax evasion game

JEL Codes: H41, H26, I29

Marek Litzman

Department of Economics, Faculty of Business and Economics,
Mendel University in Brno
Zemědělská 1, Brno, 61300
E-mail: marek.litzman@mendelu.cz

Aleš Franc

tamtéž
E-mail: ales.franc@mendelu.cz

Soňa Kukučková

tamtéž
E-mail: sona.kukuckova@mendelu.cz

Investments in road infrastructure as a tool to reduce unemployment in regions

The time spent commuting plays a significant role in labor market decision-making, especially for job seekers. Investments in road infrastructure have a direct effect on commuting times and thus may also affect local labor markets. In this paper, we use a unique database of commuting times from all municipalities in the Czech Republic ($n=6237$) to its regional centers for every month between March 2014 and December 2022 (106 periods). The aim of the article is to test the effect of the improvement in infrastructure on regional unemployment.

Based on significant changes in traveling time, 1534 changes meeting the criteria were identified. Our results suggest that a one-minute drop in commuting time to the regional center is associated with a 0.07 percentage point drop in the unemployment rate in the respective municipality after one year, compared to the control group. The ratio rises with time, after five years, the same one-minute drop in commuting time is related to approximately a 0.2 percentage point drop in unemployment. Therefore, better infrastructure can help to reduce differences in regional rates of unemployment and justify investments in infrastructure in the Czech Republic.

Keywords: commuting, unemployment, road infrastructure, OSRM
JEL Codes: H54 R41 J61

Alin-Flavius Marta

West University of Timisoara

Bulevardul Vasile Pârvan 4, Timișoara 300223, Romania

E-mail: alin.marta79@e-uvt.ro

Mihail Ionuț Drăgoi

tamtéž

E-mail: ionut.dragoi@e-uvt.ro

Some considerations regarding the specifics of prevention and investigation of tax evasion in online commerce

Electronic commerce has become one of the effective alternatives to traditional commerce and as an effect of the pandemic and the energy crisis that followed. The increase in e-commerce transaction volumes provides a fertile ground for the commission of tax evasion and other closely related illegalities.

Electronic commerce has become, in recent years, a real alternative to traditional commerce, presenting numerous facilities, such as: home delivery, the possibility of purchasing some products from shops abroad, the possibility of purchasing from cheaper markets, etc.

It is the reason why at the European level, in 2021, e-commerce showed a 13% increase compared to the previous year, reaching the value of 718 billion euros, thus becoming one of the engines of economic growth at a pan-European level. On the other hand, this increase is undoubtedly also the effect of the extended period of the pandemic, with the new coronavirus, when electronic commerce represented the only efficient and fast possibility to purchase products of strict necessity or long-term use.

Romania has joined this trend of accelerated growth of electronic commerce, with sales reaching, in 2021, the level of 6.2 billion euros. It should be noted that at this value, the share of e-commerce represented 2.58% of Romania's gross domestic product for 2021. Compared to the previous year – 2020, a year also marked by the pandemic – Covid 19, the increase was 11%.

In carrying out the study, general and special scientific methods were used and the results of a questionnaire that we carried out together with specialists in the field, based on the analysis of public statistical data, documentary analysis and specialized works in the field, were taken into account. The conclusions of the study will allow the scientific and objective substantiation

of the adaptation of the procedural instruments and the optimization of the incident legal framework in the matter of preventing and combating tax evasion in online commerce.

Keywords: tax evasion, online commerce, tax investigation, digitization.

JEL Codes: H26, L81, M48

Jan Mašát

Vysoká škola ekonomická v Praze

nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov

E-mail: jan.masat@vse.cz

Effective setup of Moodle for modern teaching in universities

This work focuses on using modern learning approaches to improve teaching effectiveness in higher education institutions through the Moodle system. Moodle is a popular e-learning tool that allows interactive teaching elements like tests, surveys, and discussion forums. The paper discusses the efficient configuration of the Moodle system for a specific course. It explores various approaches for using technology and modern learning methods to increase interactivity and student engagement in the learning process.

Modern learning approaches utilize new technologies and methods that support an interactive and personalized approach to education. This approach can be beneficial for higher education, where students are more independent and have more responsibility for their own learning. Teachers can create various activities and materials that promote interactivity and student engagement. However, to effectively use the Moodle system, it is essential to configure it correctly for a specific course and to use its best features and tools.

The paper describes the benefits of using modern teaching technologies and explains the principles of the Moodle system and its efficient configuration for a specific course. It also discusses strategies for integrating different types of materials and interactive elements into the Moodle environment, which can improve students' retention of learning material and provide them with the opportunity for individualized learning to increase teaching effectiveness and help students better understand the material. The goal is to provide university educators with a comprehensive view of modern teaching approaches and efficient system configuration for their courses.

Keywords: Moodle system, e-learning, interactive teaching, student engagement, higher education

JEL Codes: A22, A23

Jan Mertl

University of Finance and Administration

Estonská 500

E-mail: jan.mertl@outlook.com

Czech fiscal space for health

The concept of fiscal space for health is a powerful yet simple framework for analyses of health care financing. Founded by Peter Heller, it gradually entered the research literature about financing health care systems at the conceptual and stewardship level. It can be analysed both for the whole health system financing, and the universal part of the system financed by public (or compulsory) resources only. It also defines the ways of desirable approach to financing health care, extending the purely monetary approach by classification of the resources, the decision-making process and specifying consequences of particular settings.

On this conference, I shall demonstrate and discuss the Czech fiscal space's settings as they emerged during the development of the system and the changes that occurred during the covid-19 pandemic. As the shift to general taxation occurred, I shall show what consequences it has got for the fiscal space's configuration and also the healthcare budget formation. There are two extreme or pure approaches to public resources for health: first, fully financing from general taxation, second, fully financing from earmarked compulsory contributions. In Czechia, we use the combination of those two, but since the financing from general taxation is tied to the artificially formed group of "state insured persons", the determination of the share has been highly dependent on public choice and political view. This paradoxically was useful during the pandemic, but also resulted in finally setting the rule for automatic indexation of this payment, which will be enabled since 2024 but the effects for public budgets is yet to be determined.

Moreover, the financing from general taxation has, in Czech conditions, weaker (softer) budget limit than the proportional payment from wages. This might be again the advantage in situations where more financing is really needed, but on the other hand, often is not justified by budget incomes and contributes to a public indebtedness increase.

There is one more possible shift in fiscal space, that consists of decreasing the resources for the universal part of the system and increasing the private resources in a substitutive way. While this process has not occurred in Czechia recently, we shall argue why it would be bad to consider it even for the future and that the proper way to increase the private financing's share is keeping public resources at current level while increasing the private one.

Therefore, it can be shown what we have been actually doing with the Czech fiscal space and what effects it has got for its configuration. It is clear that in practice these changes are driven more by actual situation in healthcare rather than the desire to get things right theoretically, but they deserve theoretical assessment, as given the importance of fiscal space's

configuration known from world health systems, they will impact the sustainability of future health system financing.

Keywords: fiscal space, healthcare, financing

JEL Codes: I13, H51, H20

Nikoleta Jakuš Muthová

Faculty of Economics, Matej Bel University
Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica, Slovakia
E-mail: nikoleta.jakusmuthova@umb.sk

Beáta Mikušová Meričková

Faculty of Economics, Matej Bel University
Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica, Slovakia
E-mail: beata.mikusovamerickova@umb.sk

Contracting out public services from a behavioural economics viewpoint

The conventional perception of contracting out from the viewpoint of the neoclassical principal-agent theory, where the relationship between the procurer and the supplier of a public service is seen as managerial or controlling, is now being replaced by a newer view through the lens of behavioural economics, which sees this relationship as a partnership based on flexible cooperation. In this view, the following factors stand out as determinants of the benefits of contracting: frequency of communication between the service provider and the service producer, joint problem-solving, mutual trust, shared values, and a move away from sanctions to bargaining. The paper aims to identify the nature of the relationship between the supplier and the procurer (managerial versus partnership) based on the findings of behavioural economics and the analysis of public service contracting out management. The results of our investigation in Slovak municipalities show that the desired change towards partnership building has yet to occur. To a certain extent, this may result from already concluded contracts, where the municipality does not have enough opportunities to change the partner's behaviour and the services already provided.

Keywords: Behavioural economics, Contracting, Municipality, Partnership.

JEL Codes: H41, R51

Petimat Muzaeva

Vysoká škola ekonomická v Praze

nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov

E-mail: peti.01@seznam.cz

Možnosti využití EUROMODu ve výzkumu

Existuje celá řada oblastí, ve kterých se EUROMOD využívá. Jedná se zejména o oblast analýzy redistribučních efektů reforem daňově – dávkové politiky, konstrukce osobních daní či analýzy tzv. policy swaps. Ve spojitosti s krizí COVID – 19 se EUROMOD také začal využívat pro zhodnocení důsledků pandemie, zejména vliv státních opatření na veřejné rozpočty, příjmy domácností a jejich redistribuční efekty.

EUROMOD je relevantní také pro zákonodárce, jelikož jim poskytuje příležitost vyhodnotit opatření jak ex-post tak i ex-ante a poskytuje tak podklady pro přijímaná rozhodnutí. EUROMOD může být tedy využit pro analýzu vlivů skutečných změn v daňové politice v čase, kdy na základě vybraných vstupních parametrů daňové a sociální politiky model simuluje výstupy pro daňové příjmy, zákonné pojištění a benefity.

V rámci tohoto příspěvku budou shrnuty poznatky dosavadního výzkumu za využití EUROMODu.

Keywords: EUROMOD, daňově-dávková politika, redistribuční efekty

Jan Pokorný

University of West Bohemia

Univerzitní 8, 301 00 Pilsen, Czech Republic

E-mail: pokorny@fek.zcu.cz

Marie Černá

tamtéž

E-mail: macerna@fek.zcu.cz

Effects of digitization in the area of taxes

Accounting legislation represents an area in which changes are met so often. These frequent changes represent a reaction to changes in human activities or their development caused by the continuous and rapid development of ICT. New technologies and the necessity to use them by economic subjects in the area of taxes are therefore often discussed issues. Currently, the focus is very often given on the use of digitization or robotization. The objective of this contribution can be specified as considering the possibilities for future development of taxation tools, specifically in the area of personal income taxes, with respect to the increasing trend of using robotization in production. The method used during the initial research phase is literary research focused on developing this topic in the database Web of Science. The outputs in the database are analysis due to systematic literary research. At the same time, the contribution uses an analysis of the current state of knowledge and a comparison of the approaches proposed by the authors of the articles and other sources focused on this issue.

Keywords: taxes, digitization, robotization, personal income tax

JEL Codes: K34

Petr Procházka

Prague University of Economics and Business, Faculty of
International Relations, Department of International Business
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov
E-mail: petr.prochazka@vse.cz

Sustainable tax in the impact economy: Whereabouts are we?

Current public debate is full of ideas for a post-covid transformation that would boost the EU economy. What I am proposing is a shift from pure financial accounting to “sustainability accounting”, a broader term than just carbon accounting. Such sustainability accounting would be enabled by quantifying the impact of various economic activities by EU taxonomy, and the result would then be taxed by the so-called “impact tax”, a percentage of the real economic profit adjusted by the positive/negative impact a company has brought about. This article provides a literature review on current situation of the debate and future streams of tax policy development and research on tax matters. I answer the question of how to achieve fair sustainable tax globally by set forth 10 concrete examples – one tax base, promoting EU Tax Observatory, support OECD work on BEPS, analyze and offset externalities within environment and society, identify benefits of socially sustainable activities, promoting automatic exchange of information, boosting tax transparency by public CbCR, creating policies to bring consequences of irresponsible behaviour by MNEs, unify tax regimes, and terminate unfair tax competition.

Keywords: post-covid recovery, sustainability accounting, impact tax, CCCTB, BEPS

JEL Codes: H23, H26, O16

Martin Rabušic

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4 130 67 Praha 3 – Žižkov
E-mail: Rabm01@vse.cz

Představení BEPS 2.0. pilíře II.

Příspěvek se zabývá analýzou a shrnutím nové směrnice Evropské Unie 2022/2523 ze dne 14. prosince 2022. Směrnice navazuje, na iniciativu OECD na boj proti agresivnímu daňovému plánování tzv. BEPS (base erosion and profit shifting), cílem směrnice je zavedení globální minimální efektivní sazby daně v jednotlivých jurisdikcích pro danou skupinu. Příspěvek se tedy zabývá tématem Agresivního daňového plánování a sumarizuje gramatický výklad výše zmíněné směrnice. Jelikož se jedná o nové opatření proti daňovému agresivnímu plánování vstupující v platnost od 1. ledna 2024, vyskytuje se zde spousta implementačních nejasností. Příspěvek shrnuje gramatický výklad směrnice, především předmět, definici IIR (Income inclusion rule – pravidlo o zahrnutí příjmů) a UTPR (undertaxed profit rule – pravidlo pro nedostatečně zdaněné platby) subjekt daně, atd. Příspěvek se nezabývá modelovými pravidly směrnice OECD, v tomto ohledu pouze poukazuje na zásadní rozdíly mezi návrhem OECD a EU směrnicí. Cílem příspěvku je zjednodušení směrnice pilíře II EU č. 2022/2523 ze dne 14. prosince 2022, pro snadnější uchopení nové daňové problematiky.

Keywords: BEPS, BEPS 2.0 Pillar II, Mezinárodní zdanění příjmu právnických osob, Agresivní daňové plánování,
JEL Codes: H2, H26, H25

Lucie Sedmihradská

Katedra veřejných financí, VŠE v Praze
nám. W. Churchilla 4
E-mail: sedmih@vse.cz

Regulace zadlužení územních samospráv v ČR

Rychlé odhalení fiskálních problémů územních samospráv může tyto problémy vyřešit dříve, než se z nich stane vážná krize. ČR v současné době používá dva typy fiskálních pravidel, která slouží jako nástroj brzké detekce možných problémů: monitoring hospodaření územních samospráv a pravidla rozpočtové odpovědnosti. Monitoring funguje s drobnými změnami od roku 2009 a pravidla rozpočtové odpovědnosti od roku 2017.

Cílem příspěvku je zhodnotit vývoj zadlužení územních samospráv a existující regulace, míru neplnění stanovených kritérií a rozsah regulace z hlediska pokrytí tzv. municipální části veřejných rozpočtů, resp. Konsolidačního celku Česká republika.

Finanční situace českých územních samospráv je obecně velmi dobrá. Celkový dluh na konci roku dosahoval výše 1,4% HDP, resp. 3,4% celkového veřejného dluhu. Z celkového počtu 6 250 obcí pouze 5 relativně malých obcí nesplnilo žádné z existujících pravidel. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v roce 2021 porušilo 578 obcí a žádný kraj.

Existující regulace pokrývá větší část cizích zdrojů účetních jednotek spadajících do tzv. municipální části veřejných rozpočtů. Zcela mimo regulaci stojí cizí zdroje obchodních korporací založených ÚSC. Cizí zdroje obchodních korporací, které jsou součástí účetních výkazů za Českou republiku, činily v roce 2021 téměř 87 mld. Kč, což je o 10 mld. Kč více než cizí zdroje krajských úřadů.

Pokud regulace není nastavena jako komplexní, vždy existuje riziko jejího obcházení. Z dat, která jsou pro ČR dostupná díky existenci konsolidovaných účetních výkazů se nezdá, že by k obcházení regulace zadlužení územních samospráv nyní docházelo. Je však na zvážení, zda by příslušné orgány neměly situaci vhodným způsobem průběžně sledovat.

Keywords: územní samospráva, zadlužení, regulace zadlužení, konsolidované účty
JEL Codes: H74

Pavel Semerád

Department of Accounting and Taxes, Sting College
Rašínova 103/2, 602 00, Brno, Czech Republic
E-mail: pavel.semerad@atlas.cz

Vladimír Rogalewicz

Department of Biomedical Technology, Faculty of Biomedical
Engineering, Czech Technical University in Prague
nám. Sítňá 3105, Kladno, Czech Republic
E-mail: rogalewicz@fbmi.cvut.cz

Miroslav Barták

Department of Social Work, Faculty of Social and Economic Studies, J.
E. Purkyne University in Ústí nad Labem
Moskevská 54, Ústí nad Labem, Czech Republic
E-mail: miroslav.bartak@ujep.cz

Proposal for a more efficient and fairer way of redistributing shared taxes in the Czech Republic

Shared taxes are redistributed in the Czech Republic based on the Act on Budgetary Determination of Taxes between the state, regions and municipalities. The most frequent ratio is 64.38% for the state, 9.78% for the regions and 25.84% for the municipalities. However, we do not consider this distribution to be fair in the case of regions and municipalities, as only the municipality in which the taxpayer or VAT payer has their registered address will receive the entire amount.

This does not take into account where the taxable income was earned. Realistically, it may look like the entrepreneur has establishments in several municipalities. These municipalities provide the infrastructure for it, but only one single municipality receives the percentage of the shared taxes while it is common for taxpayers and VAT payers to deliberately manipulate their domicile to secure other benefits, for example, to reduce the likelihood of a tax audit or to gain an advantage as regards public amenity.

Our paper aims at proposing a more efficient and fairer way of redistributing shared taxes in the Czech Republic.

To meet the requirement of fairness, we first assessed the current state of affairs in each administrative region by analysing the current redistribution of shared taxes, the market environment and the regions. Our results show that rather large municipalities are favoured at the expense of smaller ones.

Subsequently, we looked for a more efficient way of redistribution that would not require disproportionate investments in technical and software equipment of the state administration and the entrepreneurs. Since to meet our objective, the assumption must be that it is possible to identify in a simple way the place where the entrepreneur earned taxable income.

Our results show that we are not able to achieve an absolutely fair and equitable redistribution since. The situation is complicated by payments received into the bank account of the entrepreneur.

However, we would be able to identify the place of delivery for sales received in cash or payments made by payment cards. We would use the electronic records of sales system, which was a tool used within selected groups of entrepreneurs in 2016–2022. Thanks to the fact that the entrepreneur's establishments (cash registers) were registered in this system, the information obtained in this way can be used in the redistribution of shared taxes according to the place where the payment (revenue) was received.

We are aware of the fact that the resulting tax does not depend only on taxable income. However, it would be relatively easy to determine the share of a particular treasury/municipality in total sales by analysing data from the electronic records of sales system. The resulting tax could thus be redistributed proportionally between regions and municipalities based on a merit system.

The present abstract is based on an article the updated version of which is currently in the stage of peer review.

Keywords: Czech Republic, EET, Electronic Records of Sales, Regional and Municipal Budgets, Shared Taxes
JEL Codes: H20, H60, H70

Irena Szarowská

Silesian University in Opava

Univerzitní náměstí 1934/3

E-mail: szarowska@opf.slu.cz

Fiscal sustainability and compliance of the Bucharest Nine countries

The aim of this article is to examine the compliance with fiscal rules in the Bucharest Nine (B9). The B9 countries are a group of Central and Eastern European countries that have come together to promote regional cooperation. This research provides an analysis of the fiscal policies and practices of the B9 countries, as well as their performance in terms of fiscal sustainability and compliance. The article focuses on the period before, during and after COVID-19 pandemic. It is also intended to find out whether EMU membership affects the fiscal stance and the choice of fiscal instruments used, as the sample of countries includes both EMU and non-EMU members. The dataset contains information on compliance with four fiscal rules (deficit rule, debt rule, structural balance rule and expenditure rule). Qualitative and quantitative indicators of fiscal rule compliance are taken from the database of the European Fiscal Board, while other variables are taken from the IMF.

The COVID-19 pandemic has had a significant impact on the fiscal compliance and sustainability of the B9 countries. In order to mitigate the economic effects of the pandemic, many of these countries have implemented large-scale fiscal stimulus measures. Data shows that all of the B9 countries except for Romania and Bulgaria fulfilled the EU Stability and Growth Pact in 2019. However, in 2020, none of the B9 countries fulfilled the Pact, as all of them had budget deficits that exceeded the 3% of GDP threshold set by the Pact.

Keywords: Fiscal rules, fiscal compliance, COVID-19 pandemic, debt-to-GDP ratio, Bucharest Nine countries

JEL Codes: E62, H61, H62

Marek Szczepański

Poznan University of Technology

Jacka Rychlewskiego 2, 60-965 Poznan, Poland

E-mail: marek.szczepanski@put.poznan.pl

Designing the Pay-Out Phase of Pension Systems with the Use of Behavioral Incentives and Financial Instruments

Many countries have implemented systemic pension reforms and introduced private pension schemes (in public and supplementary pillars of pension systems) at the end of XX century. In the second decade of XXI century, these countries (including Poland) are facing the challenge of organizing the pay-out phase for retiring workers. This requires introducing a well organized market for retirement products, effective regulation and supervision of retirement products, marketing activities, providers and intermediaries. The main aim of the paper is to examine policy issues, constraints and options in development of retirement products, which can be used in pay-out phase of pension systems (especially different kind of annuities). But there are also risk connected with the use of these retirement products – the risk which should be identified and mitigated (such as investment risk, inflation risk, longevity risk, default risk of providers, and – last but not least – political and regulatory risk).

The author argues for promoting an adequate level of annuitization, but avoiding excessive annuitization. The paper also argues for favoring combination of pay-out options, covering different products and different pay-out options. The paper also discusses the choice between centralized and decentralized markets of financial products designed for the pay-out phase of pension systems.

The article is based on literature study and case studies of chosen financial and retirement systems in three countries: Sweden, Denmark and Poland.

Keywords: Pay-out phase of pension systems, annuities, financial risks, pension policy.

JEL Codes: H55, O16, J88

Jaroslav Vostatek

University of Finance and Administration

Estonská 500, Praha 10, 101 00

E-mail: jaroslav.vostatek@vsfs.cz

Nerovnováha českého důchodového systému

Nerovnováha systému důchodového pojištění je často považována za nejaktuálnější problém českých veřejných financí; cílem příspěvku je v tomto kontextu analyzovat financování veřejných penzí, s využitím komparativní metody. Aktuálně se vláda snaží, poukazem na nerovnováhu, jednorázově reformovat „mimořádné“ zvýšení procentních výměr důchodů v červnu 2023. Nerovnováhu vyvolávají předčasné odchody do důchodu; Česko se stalo zemí předčasných penzistů, přestože to nebylo záměrem a je to neférové; ministr vloni demonstroval výhodnost předčasných důchodů. Příspěvek dokládá, že české starobní důchody jsou v mezinárodním srovnání podprůměrné, relativně nedostatečné a z toho odvozuje, že případná nerovnováha systému není vyvolávána celkovou úrovní penzí.

Budí se dojem, že důchody mají samostatný fiskální režim („důchodový účet“). Vykazování salda „hospodaření důchodového pojištění“ (příjmy z pojistného minus výdaje na důchody a propočtové výdaje na správu) neodpovídá stávajícímu systému financování důchodů. Zásadním problémem procentní výměry důchodu je (první) redukční hranice, používaná při výpočtu osobního vyměřovacího základu pro výpočet starobního důchodu. Vláda nerespektovala plně nálezy ÚS z roku 2010 a výsledkem je, že důchodové pojištění budí dojem, že jde o pojištění z 80 %, přestože tomu tak je jen ze 35 %. „Zbytek“ je rovným důchodem; jeho adekvátní výše je 32 % průměrné mzdy, nikoliv jen 10 % (sazba dnešní základní výměry důchodu). To má dalekosáhlé dopady na českou daňovou strukturu. Jen důsledné sociální důchodové pojištění má být financováno pojistným; relevantní státy financují z daní i nástroje rodinné politiky zabudované do penzí. Sazba pojistného důchodového pojištění by tak měla být nižší než 10 %, místo dosavadních 28 %. Celý „systém“ sociálního (včetně zdravotního a úrazového) pojistného můžeme výrazně racionalizovat již při zásadní etapě realizace Jednotného inkasního místa: výsledkem bude, že zaměstnanci budou platit jen daň z příjmů s rovnou sazbou 26 % a zaměstnavatelé budou odvádět do státního rozpočtu jen jeden příspěvek na sociální zabezpečení se sazbou 34,1 %. V další fázi daňové reformy lze sazbu „příspěvku na sociální zabezpečení“ podstatně snížit; zdravotní daň (alias pojistné) nepotřebujeme vůbec. Vydávat důchodové pojistné za příjem důchodového pojištění nemá opodstatnění již dnes.

Stávající celkovou fiskální nerovnováhu není třeba promítat do veřejných penzí. Některé hospodářské aktivity jsou nedostatečně zdaněny; platí to např. o finančním sektoru. Lze také „nahradit“ zdanění dividend zvýšeným (přímým) zdaněním zisku; zisky by měly být zdaňovány v zemi jejich vzniku. Do státního rozpočtu by se měl odvádět výnos z emise bezhotovostních peněz. A v neposlední řadě je účelné do státních aktiv převést 2 bil. Kč přebytečných

devizových rezerv ČNB. Dostupné rezervy najdeme i v rámci vzdělávacího systému: potřebujeme zkrátit neefektivně dlouhou dobu formálního studia; doba výdělečné činnosti se tak prodlouží o 2-3 roky.

Keywords: důchodové pojištění, rovný důchod, příspěvek na sociální zabezpečení, daňová reforma, devizové rezervy

JEL Codes: H55, G28, H24, H25

Hana Zídková

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3 – Žižkov
E-mail: hana.zidkova@vse.cz

Markéta Arltová

tamtéž
E-mail: marketa.arltova@vse.cz

Tomáš Vrána

tamtéž
E-mail: vrat02@vse.cz

The impact of digitalisation on VAT evasion

Last year, the European Commission published several legislative proposals entitled "VAT in the Digital Age", which relate, among other things, to electronic transaction reporting for VAT purposes and electronic invoicing. We investigated the impact of the degree of digitalization (expressed by the E-Government Development Index variable) on VAT evasion (expressed by the VAT gap variable). Using panel data for EU member states from 2005 to 2020 and an ARDL model, we found that higher levels of digitalization reduce VAT gaps. At the same time, VAT gaps are increased by final household consumption and the standard VAT rate. On the other hand, the share of VAT in the tax mix reduces the VAT gap. When examining new and old EU member states separately, the corruption perception index was found to be a significant factor in reducing the VAT gap in old member states. However, due to non-stationarity in the time series, the standard VAT rate and the share of VAT in the tax mix were dropped from the model in this group of countries, so they do not affect tax evasion in old member states.

Keywords: Digitalisation, VAT gap, ARDL model.

JEL Codes: H26, H21

Konference

byla uspořádána s laskavým přispěním:

Locke & Hobbes
účetní a daňová akciová společnost

Deloitte.